

ДРУШТВА СА НЕОГРАНИЧЕНИМ РИЗИКОМ (ДРУШТВА ЛИЦА)

УВОД

Ранији Закон о предузећима дефинисао је друштво са неограниченом солидарном одговорношћу чланова као друштво у коме сви чланови одговарају за обавезе друштва неограничено солидарно целокупном својом имовином. Ова дефиниција је преузета из француског права, где је како се може приметити заснована на само једној битној карактеристици. Швајцарско, немачко и раније југословенско право не прихватају ову дефиницију, јер у својим дефиницијама износе многе битне карактеристике овог друштва, као што су:

- пословање под заједничким пословним именом,
- уговорни начин настанка,
- правни субјективитет,
- број и врсту ортака,
- обављање привредне делатности и
- неограничена одговорност ортака за обавезе друштва према повериоцима.

Како би схватили појам овог друштва, потребно је објаснити његова два основна типа: **ортачко и командитно друштво.**

I ОРТАЧКО ДРУШТВО

ПОЈАМ ОРТАЧКОГ ДРУШТВА

Термин „ортаклук“ потиче од турске речи „ортак“, што означава заједничара, друга у каквом послу, компањона, али и сувласника, а у народном говору овај израз означава везу два или више лица успостављену ради вођења каквог посла. Он потискује коришћење ранијег термина „јавно трговачко друштво“, јер би његова употреба у садашњим условима изазвала забуну, мешањем са формом јавног предузећа.

Правни субјективитет. Правни субјективитет ортачко друштво стиче моментом регистрације оснивачког акта, према нашем Закону о привредним

друштвима. Земље попут Њемачке, Енглеске које овом друштву не признају правни субјективитет, признају друга својства и то: да може бити носилац права и обавеза, носилац власништва и других стварних права, суделовати у судским поступцима, пасти под стечај. Признавање правног субјективитета овом друштву је преузето из француског права, што су прихватиле Италија, Словенија и Хрватска.

Код држава које овом друштву не признају правни субјективитет, постоји специфична појава тзв. *имовина заједничке руке*. Она је објашњена као имовина која не може припадати друштву као таквом, већ припада ортацима, при чему појединачни ортак нема никакав удио на појединачном предмету који је уложио у друштво, већ сваки ортак има удио у целокупном улогу у друштву, заједно са осталим ортацима, што значи да ортаци само заједно, по принципу заједничке руке, располажу имовином друштва и управљају њоме. Ова установа има велики значај јер обезбеђује превагу заједничким интересима друштва, тако што штити интересе поверилаца над појединачним интересима ортака. Што значи да повериоци ортака не могу спровести извршење на стварима и правима које је он унео као улог у друштво, већ само на уделу тог ортака. Овом установом се такође штити идентитет друштва и његова имовина код иступања неког члана из друштва или приступања новог члана. Члан који иступи из друштва има само облигациони захтев према друштву у вредности његовог удела. Појединачни повериоци ортака не могу спровести извршење на стварима и правима које је унео у имовину друштва, јер ортаци не могу располагати предметом свога улога.

Одуство овог субјективитета не своди овај *трговачки ортаклук* на *грађански ортаклук*, већ захваљујући овој установи производе се практично исте правне последице као и у правима која овом друштву дају правни субјективитет. Правни субјективитет се у већ наведеним земљама не признаје ортакком друштву из следећих разлога:

1. има уговорну правну природу,
2. принципијелно је у свему зависно од статуса ортака,
3. за његове обавезе одговарају ортаци,
4. нема корпоративне органе.

У овим земљама се ово друштво ни у пореском праву не третира посебним правним субјектом, не плаћа порез на добит, као ни порез на имовину, већ су *порески обвезници ортаци којима се добит друштва приписује у приход ортака*, а вредност њиховог учешћа у друштву приписује се имовини ортака.

Ортачко друштво као правни субјект има своју имовину којом одговара за своје обавезе, ортаци друштва “власници су над друштвом”, а оно што улази у имовину друштва власништво је друштва, изузев ствари које су дате на

кориштење друштву, али уз задржано право својине ортака друштва. Иако се одговорности друштва према повериоцима додаје и одговорност ортака друштва, имовина друштва одвојена је од имовине сваког ортака друштва. У имовину сваког ортака улазе и права која он има у односу на друштво, али у његову имовину не улази и имовина друштва. У правним односима са трећим лицима носилац права и обавеза је друштво. Последице одвојености имовине друштва од приватне имовине његових ортака су следеће:

1. приватни повериоци ортака не могу се намирити из имовине друштва,
2. друштво за своје обавезе одговара и својом имовином, поред солидарне одговорности ортака приватном имовином,
3. између поверилаца друштва и ортака не постоје непосредни правни односи,
4. ортачко друштво је порески субјект (порез на добит и порез на имовину),
5. ортачко друштво је стечајни субјект.

Број и својство ортака. Законом о привредним друштвима је предвиђено да број ортака не може бити мањи од два, што произилази из уговорног начина настанка.¹ „док максималан број ортака законом није предвиђен. Због карактера *интуиту персоне*, као и уговорног начина настанка, сматра се да је број ортака релативно мали, иако у свету постоје ортачка друштва са више стотина чланова, нарочито у делатностима слободних професија. Као последица приватизације друштвеног и државног сектора одређена су лица која могу бити ортаци овог друштва. Ортаци овог друштва у нашем праву могу бити физичка и правна лица (изузев у транзитном смислу одређених правних лица), домаћа и страна, док у неким правима то могу бити лица која имају својство трговаца која се баве привредном делатношћу. Ова рестрикција води ка ускраћивању права свим лицима да буду ортаци у овом друштву, ради остварења својих разноврсних интереса.

Као последица приватизације јављају се и нека ограничења, која би перспективно требала да се укину на иницијативу привредних субјеката, који сами треба да одлучују водећи рачуна о својим интересима. Једно од ограничења је да физичко лице може у исто време бити члан с неограниченом одговорношћу само у једном привредном друштву (у јавном трговачком друштву и командитном друштву као комплементар). Друго ограничење се односи на то да јавно трговачко друштво као и командитно друштво не може бити члан са неограниченом одговорношћу другог таквог друштва, што не искључује могућност да буде члан друштва чија је природа ограничена одговорност. Истим мотивима је била је раније инспирисана и забрана у

¹ В. Јовановић, Предузећа и друштва према Закону о предузећима, Београд, 1990., Бабић, Право друштва – друштва особа...

француском праву да брачни другови буду чланови истог јавног трговачког друштва, с тим да та забрана данас не постоји.²

Заједничко пословно име .Од ортачког друштва се тражи да при одређивању имена задовољи све претпоставке које се уопште траже за пословно име. У односу на раније одређивање пословног имена, где је уз друге битне елементе оно морало садржати и имена свих чланова, више њих или једног уз ознаку „и остали“, као и ознаку и облика друштва (“о.д.”), за пословно име ортачког друштва више није нужно лично име неког од ортака.³ Ово су тенденције модерних компанијских законодавстава, јер се ставља акценат на битан облик овог друштва који се види из пословног имена, а не његова персоналност. Такође, ознака облика одговорности није потребна, јер је она видљива из облика друштва.

Оснивачки акт и уговор ортака друштва. Ортачко друштво настаје склапањем уговора о оснивању, тј. симултаним оснивањем. У изузетним случајевима може настати на основу промене облика. Према Закону о привредним друштвима за овај уговор важи форма *ad solemnitatem*,⁴ тј. писана форма овог уговора.

Исто се односи и на земље које овом друштву признају правни субјективитет. У случају да ово друштво није правно лице, уговор не мора бити састављен у писменој форми, па самим тим друштво може настати било усменим путем или путем конклюдентне радње. Постоји изузетак од овог случаја, ако су некретнине предмет улога у друштво, тражи се обавезна писана форма. Елементи који чине уговор предвиђени су Законом о привредним друштвима. Предвиђен је минимум обавезних елемената овог уговора (пословно име и седиште, делатност друштва, циљ друштва, одређење оснивача, одређење врсте и вредности улога сваког ортака). Поред ових елемената уговор треба да садржи имена заступника или их треба одредити посебним актом. Оснивачки акт ортачког друштва поред ових битних елемената садржи и факултативне елементе, који су од значаја за друштво и ортаке друштва, а нарочито и одредбе о вишој сили, делимичној ништавости, трајању и раскиду уговора, изменама и допунама, прилозима и њиховом односу према клаузулама садржаним у тексту уговора, евентуално о пратећим уговорима и њиховом односу с главним уговором, преписци уговорних страна, решавању спора и ,ако се ради о уговору са страним елементом: клаузуле о примени права, језику уговора, итд.⁵ У случају да уговор

² Гууоп, наведено дјело

³ ЗОПД, чл. 17.

⁴ ЗОПД, чл. 55.

⁵ Барбић, Право друштва – друштва особа

не садржи одредбе о овим питањима,тада се примјењују правила уговора о ортаклуку(грађански ортаклук).Поред *оснивачког акта у форми уговора о оснивању* који представља обавезни конститутивни акт овог друштва,постоји и посебан акт који ортачко друштво може да има,*уговор ортака друштва*,који се не прилаже регистру,а којим ортаци могу ближе да уреде своје међусобне односе,чиме се растеређује конститутивни акт непотребног садржаја а,с друге стране,омогућује ортацима да ближе одреде управљање друштвом и своје међусобне односе и односе према друштву.Уколико се не усагласе оснивачки акт и уговор ортака,предност се даје одредбама оснивачког акта.Оснивачки акт се прилаже регистру јер је посебно битан за односе ортачког друштва и трећих лица,док се уговоризеђу ортака не прилаже регистру због тога што уређује односе између ортака.Оснивачки акт се мења сагласношћу свих ортака,ако у том акту није другачије утврђено.

Трговачки и грађански ортаклук.Трговачки и грађански ортаклук потичу из различитих временских периода.Трговачки ортаклук своје корене вуче из касног средњег века,где он у ствари представља ортачко друштво из Закона о привредним друштвима.Грађански ортаклук своје корене вуче из установе римског права“*societas*“.Наш Закон о облигационим односима,као матични закон не регулише грађански ортаклук као посебан уговор,због чега Закон о привредним друштвима не упућује на примену његових одредби.Поред тога што грађански и трговачки ортаклук потичу из различитих периода,они се разликују и по форми.Трговачки уговор је формални правни посао и настаје уписом уговора о оснивању у прописани регистар,док је грађански консесуални прани посао.Према начину настанка ова два уговора се разликују по томе што трговачки може настати оснивањем или променом правне форме неког другог трговачког друштва,док грађански може настати само уговором који не мора бити формални.

Према делатности,разлика постоји због тога што грађански ортаклук као грађанско ортачко друштво има за циљ обављање грађанскоправних послова,док трговачки ортаклук као трговачко ортачко друштвоима за циљ обављање трговачкоправних послова.Према пословном имену,грађански ортаклук се не уписује у регистар и стога нема своје посебно пословно име,док се трговачки ортаклук уписује у регистар и има посебно заједничко пословно име.Према надлежности судова,за грађански ортаклук надлежни су редовни судови,док су за трговачки ортаклук надлежни трговински судови.⁶

Делатност(циљ друштва).Ортачко друштво као привредно друштво може бити основано за обављање било које привредне делатности.Посебним

⁶ И. Бабић, Грађански ортаклук

законима је искључено обављање неких делатности у овој форми друштва, и то: делатност берзи, делатност банака, осигуравајућих друштава и других финансијских организација, делатност инвестиционих фондова и др. Међутим, посебним законима обављање неких делатности се веже искључиво за ову правну форму привредног друштва (лечење, пројектовање, уметност, књиговодство, вештачење и др.). Као што смо видели то искључиво важи за делатности тзв. слободних професија. С обзиром да се ради о друштву са законом неограниченом одговорности ортака за обавезе овог друштва, због чега је ово доста ризична правна форма и због тога није препоручљива за оснивање, осим ако је законом ова форма прописана као обавезна за обављање одређене делатности.

ИНТЕРНИ ОДНОСИ ИЗМЕЂУ ОРТАКА ДРУШТВА И ОРТАКА СА ДРУШТВОМ

Принцип слободе уговарања

Принцип и изузеци. При регулисању интерних односа између ортака друштва, као и односа ортака друштва и друштва, заступљен је принцип слободе уговарања, изузев ако је законом другачије одређено. Норме закона о привредним друштвима су и поред диспозитивности важан оквир за регулисање међусобних односа ортака и односа ортака према друштву. Норме закона се примењују при уравнотежењу интереса ортака, док се принцип слободе уговарања примењује код:

1. улога у друштво,
2. располагања ортачким уделом међу ортацима,
3. одлучивања ортака друштва,
4. пословођења и заступања,
5. накнаде трошкова ортака и
6. добити и губитка.

Права и обавезе ортака

Улози ортака. Закон о привредним друштвима предвиђа постојање посебне имовине ортачког друштва, одвојене од персоналне имовине ортака. Ортаци оснивачи својим улогом формирају почетну имовину друштва која може бити у новцу, стварима и правима. Уколико се почетна имовина формира од неновчани улога потребна је њихова новчана процена од стране самих оснивача. Већ поменути закон предвиђено је да улози могу бити у раду и услугама, како извршеним тако и будућим неизвршеним. За трећа лица

је од значаја да сви ортаци друштва одговарају неограничено за обавезе друштва.⁷

Улози који улазе у имовину друштва се уписују у пословне књиге друштва и друге јавне књиге, а не у регистар при чему улагачи добијају својство ортака друштва са одређеним уделом у друштву, који је изражен разломком и процентуално. Уколико се улог састоји из ствари које могу бити непокретне, понекад и непотрошне, дају се на коришћење друштву, уз задржавање права својине улагача. У том случају се као вредност улога узима вредност коришћења такве ствари за уговорени период трајања друштва, изузев ако се не ради о уговору о закупу, лизингу и сл. Уколико друштво стекне имовину обављањем своје делатности, она постаје имовина ортачког друштва.

Ортаци друштва уносе улоге у имовину друштва у складу са уговором о оснивању. Уговором о оснивању друштва потребно је решити питање, шта ће се десити ако неки од чланова не унесе улог према уговору. Тада улагачи приступају решавању овог проблема одлучујући се за један од следећих метода: споразумно продужење рока, искључење тог члана, повећана уплата од других улагача, и сл. Уколико један од улагача закасни са уплатом улога може бити санкциониран обавезом плаћања новчане камате, а уколико се улог састоји од ствари и права, кашњење са овим улогом може бити санкционисано обавезом плаћања уговорне казне. Кашњење са улогом може бити санкционисано и другим правима поверилаца по основу доцње дужника, уговорена камата и накнада друге доказне штете. Ако уговором није другачије одређено, *принци једнакости улога и равноправности ортака*, што значи да ортаци друштва улажу улоге једнаке вредности.

Ортк друштва не може на своју одговорност смањити уговорени улог без сагласности осталих чланова друштва, а исто тако ортак друштва није у обавези да накнадно повећа свој улог у друштво, нити да га допуни у случају губитка. Овде је дозвољен принцип варијабилности због неограничене одговорности ортака.

Одлучивање ортака друштва. Функцију скупштине друштва капитала врше сви или само неки ортаци друштва, у зависности од оснивачког акта, јер ортачко друштво у основи и нема органе друштва, самим тим што ту функцију по правилу имају сви ортаци друштва.

При обављању функције скупштине сви ортаци, односно стране уговорнице имају једнако право гласа, право да учествују у доношењу

⁷ О могућности ослобођења од одговорности таквог члана: Стрезоски

одлука, јер им то право произилази из ортачког односа. Такође, сви ортаци учествују у одлучивању приликом доношења одлука о питањима која се тичу промене уговора о оснивању. Уколико није другачије утврђено овим актом одлуке везане за већ поменуте промене могу се донети само већинским одлучивањем.

Приликом обављања ове функције могућа су искључења као и ограничења права гласа, исто тако и признање гласа трећег лица. Оправдања за ограничења могу бити следећа: отклањање сукоба интереса приликом одлучивања о сопственој ствари, признање права гласа трећем лицу. За разлику од признања гласа трећем лицу није дозвољено преносити право гласа на треће лице које није ортак друштва, јер је ово право непреносиво лично право везано за ортачки однос и његов пренос није могућ ни уз сагласност свих осталих ортака. За разлику од овог случаја право гласа је могуће реализовати преко пуномоћника, осим ако је то искључено оснивачким актом. Право гласа се реализује давањем гласачке изјаве, једностране изјаве воље, која обавезује њеног даваоца, али сама не мож да произведе ново правно стање. Гласачка изјава производи правно дејство од тренутка када је последњи ортак позван на одлучивање и од тог тренутка она се не може опозвати.

Ортак, зависно од тога да ли се гласа о неком питању које је у интересу друштва може бити обавезан да гласа али и не. Гласање је обавезно уколико је реч о праву гласа које се остварује о неком питању које је у интересу друштва. Када се право гласа не остварује у интересу друштва, нпр. неки случајеви промене уговора о оснивању, гласање није обавезно. У случају да дође до једнаке поделе гласова пуноважна би била клаузула о арбитражном одлучивању за доношење одлуке.⁸

Већ смо поменули да за доношење одлука у ортачком друштву важи принцип једногласности свих ортака који имају право гласа у конкретном случају. Од овог принципа постоје изузеци уколико је то наведено у уговору о оснивању ортачког друштва, и наведени неки од начина већинског одлучивања, осим ако је то законом искључено.

Заступљено је гласање „по главама“, а не „по капиталу“, јер се ради о друштву лица а не капитала. Правило је да не може одлучивати оно лице о чијим се интересима расправља, тј. ортак на кога се одлука односи. Такође је потребно посебно регулисати питање информисања осталих ортака друштва о доношењу одлука, у случајевима када ортаци овлашћени за пословођење и ортаци овлашћени за одлучивање нису сви ортаци ортачког друштва.

Располагање ортачким уделом међу ортацима. Располагање ортачким уделом није регулисано Законом о привредним друштвима, при чему странке могу регулисати на слободан начин, нпр. предвидети у уговору о оснивању.

⁸ Шогоров, Доношење одлука

Да би се на одговарајући начин извршио пренос удела потребно је да буде постигнута сагласност свих ортака, с обзиром да се на овај начин врши уговорних страна у уговору о оснивању.

Заступање. Као модерни тренд регулативе најчешће је самостално заступање као и пословођење. Функцију заступања и пословођења по правилу обављају иста лица, при чему су то најчешће сви ортаци друштва. Ортак се не може унапред одрећи овлашћења на заступање, уколико није другачије предвиђено уговором о оснивању друштва. Уговором о оснивању може да буде предвиђено колективно заступање, у другом случају врши се самостално заступање. Закон о привредним друштвима не садржи посебну регулативу која се тиче промене правила код самосталног заступања о праву осталих ортака овлашћених на заступање у погледу противљења обављању одређених послова, као и правила код колективног пословођења од могућности одступања од потребне сагласности свих ортака овлашћених на пословођење у случају кад постоји опасност од одлагања, будући да је овде реч о правним односима са трећим лицима на шта се примењују одредбе овог закона о дејству уписа у регистар и објављивања тих уписа према трећим лицима.⁹ Кад се обављају активне радње заступника према трећим лицима у случају колективног заступања потребна је сагласност свих ортака овлашћених на заступање. У случају обављања пасивних радњи према заступницима од стране трећих лица, довољно је да се оне учине само једном од ортака овлашћеном на заступање па да се сматра да је посао правноваљан. Правило је да радње заступања, права и обавезе заступника буду предвиђене уговором о оснивању.

Ортаци друштва који обављају функцију заступања имају неограничена овлашћења у пословима из делатности друштва, при чему не могу радити оно што је предмет измене уговора о оснивању. Функција заступања може се одузети по тужби друштва или осталих ортака друштва. Зависно од повреде дужности и неспособности за заступање, функција заступања се може одузети привремено или коначно, у складу са уговором о оснивању. Уколико случај одузимања функције заступања није предвиђен уговором о оснивању, овлашћења се одузимају судским путем. Заступање се може отказати из одређених оправданих разлога предвиђених уговором о оснивању или разлога предвиђених законом, уз отказни рок, изузев кад постоје разлози за хитно одустајање од заступања. Уколико је отказивање извршено противно закону или оснивачком акту, друштво има право на накнаду тиме проузроковане штете.¹⁰ Престанак права заступања делује према трећим лицима од извршног уписа у регистар и објаве тог уписа.

⁹ ЗОПД, чл. 25. у вези чл. 10.

¹⁰ НГВ, пар. 127; ФТЗ, чл. 18.

Пословођење. Пословођење представља обављање послова из регистроване делатности друштва. Оно обухвата редовну и ванредну делатност друштва. За обављање послова из ванредне делатности потребна је сагласност свих чланова друштва, осим ако је уговором о оснивању другачије предвиђено.

Ортачким друштвом, према Закону о привредним друштвима могу управљати следећа лица овлашћена на пословођење:

1. сви ортаци друштва, изузев оних лица која су се оснивачким актом или уговором ортака одрекли права на пословођење.
2. уговором о оснивању управљање се може поверити: прво, једном ортаку; друго, неколицини ортака; треће, неком посебном органу; четврто, посебном лицу које није ортак друштва, прокуриста.¹¹

Пословођење је појединачно и онда када је више ортака овлашћено да обавља неке послове, али је сваки ортак овлашћен да поступа самостално, изузев када је другачије предвиђено оснивачким актом или уговором ортака друштва. Заједничко пословођење је такво пословођење где је више ортака овлашћено за обављање послова али је потребна једногласност свих ортака који имају право гласа у конкретном случају, осим ако би заједничко доношење одлуке захтевало временско одлагање предузимања посла и тиме би се проузроковала штета том друштву.

Ради ефикаснијег пословођења могућа су искључења и ограничења права на пословођење, мада нису редовна појава. У великим ортачким друштвима пословођење се ограничава на изабрани одбор ортака, који могу деловати колективно, или се поверава посебном лицу, прокуристи. Пословођење се може одузети по тужби друштва или осталих ортака друштва. Одузимање или ограничавање се спроводи по истим правилима као и одузимање и ограничавање права на заступање, што смо већ помињали.

Пословођење се не може пренети на друго лице, осим ако је другачије одређено оснивачким уговором или се са преносом сагласе сви ортаци друштва.¹² У случају овлашћеног преноса, преносилац одговара само за избор лица на које је пренео право на пословођење, а у случају неовлашћеног преноса одговара као и да је сам вршио пословодство.

Накнада трошкова ортака. Трошкови се надокнађују по општем правилу на накнаду нужних и корисних трошкова које установљава Закон о привредним друштвима. Закон налаже обавезу ортачком друштву да накнади сваком ортаку друштва све трошкове које је имао у вођењу послова друштва као и заступању.

¹¹ ЗОПД, чл. 64.

¹² ЗОПД, чл. 67.

Опословни односи са друштвом. С обзиром да је ортакчко друштво правно лице одвојено од ортакадруштва, ортаци друштва могу улазити у облигационе односе са друштвом.

Ова питања се регулишу уговором о оснивању и евентуално посебним уговором донетим на основу оснивачког акта. Уколико ортак претрпи штету деловањем за друштво има право на награду за своје лично учешће у раду друштва, на начин предвиђен уговором.

Изузимање новца из благајне друштва. Сваки ортак друштва има право на подизање новца из благајне друштва до законом прописаног процента, што је предвиђено Законом о праведним друштвима. Осим тога, ортаци могу и исплату преосталог удела у добити у претходној пословној години који прелази наведени износ, осим ако би то било на штету друштва.

Добит и губитак. Биланс и губици друштва утврђени годишњим финансијским извјештајем расподељује се ортацима друштва на једнаке делове, осим ако је другачије предвиђено уговором. То се спроводи тако што се приписује сваком ортаку друштва уз његов капиталски удео, ако је тако уговорено, или се приписује до исплате приватном пролазном конту ортака, или му се одмах исплаћује, дивиденда. По ранијим правилима је било допуштено да ортаци друштва учествују у добити, само ако су улагали радом и пружањем услуга, док није било допуштено учествовање у сношењу губитака друштва. Исто тако није било допуштено да ортаци друштва чији се улог не састоји из рада и пружања услуга учествују само у диоби добити. Наш Закон о привредним друштвима изричито прописује да „ако оснивачки акт ортакчког друштва или уговор ортака друштва садржи одредбу којом се одређује само удео у добити или само удео у губитку, сматра се да се она односи на добит и на губитак.“¹³

Што се тиче природе капитала ортакчког друштва, постоје три упоредо правна система. По систему њемачког права, који усваја принцип променљивог удела ортака друштва по коме удео појединог ортака може се мењати и без посебне одлуке друштва. Због тога је у овом систему капитал друштва током године стално променљив. По систему хрватског права, удио ортака друштва током године је стална вредност, јер се величина капитала не мења без одлуке ортака. Трећи систем усваја наше право, то је систем ограничене променљивости капитала.

Уколико дође до одступања расподеле добити од сразмере удела у друштву ортацима се из добити обрачунава одређени поскок на вредност његовог улога, а остали се дио добити дели на једнаке делове. За праћење улога и подизања готовине у књиговодству друштва се воде два конта за сваког

¹³ ЗОПД, чл. 71.

ортака, од којих је један конто капитала, а други је приватни конто. На почетку године на конту капитала сваког ортакесе књижи пренети салдо из претходне године, а на крају године, у тај конто се укњижи припадајући део добити као повећање или припадајући губитак као смањење.

Поред ових система постоји систем диобе добити и губитка по главама и систем комбинације капиталног и персоналног начела.

ЕКСТЕРНИ ОДНОСИ ДРУШТВА И ОРТАКА

Императивност закона

Екстерни односи у ортакском друштву су односи који се одвијају између чланова ортакског друштва и трећих лица. Да би се заштитили интереси трећих лица код ових односа влада принцип императивности за разлику од интерних односа ортака и односа ортака према ортакском друштву где влада принцип слободе уговарања.

Солидарна одговорност друштва и ортака

У погледу природе одговорности за обавезе ортакског друштва постоје различита мишљења у упоредном праву.

Према англосаксонском праву, које не признаје субјективитет друштва, ортаци ортакског друштва одговарају према свим повериоцима друштва. ортак друштва у својству повериоца друштва може реализовати своје потраживање у целини, или ако то не успе може се обратити за наплату свог потраживања од осталих ортака друштва, али умањено за оноликоколико би по правилима регреса међу ортакима друштва за случај подмирења неке обавезе друштва отпало на њега. Овде је прихваћен општи систем одговорности, одговорност која се односи на све обавезе друштва како уговорене тако и вануговорне, као и на све повериоце. Све промене у одговорности друштва (престанак и промене у обавези друштва, приговори које може изјавити друштво...), мењају и положај ортака друштва, па је самим тим ова одговорност акцесорног карактера. Постоји изузетак код стечајног поступка и поступка принудног поравнања, ова одговорност нема акцесорну природу.¹⁴ Извршна исправа против самог друштва није непосредно извршна против ортака друштва и обрнуто. У енглеском праву пресуда против ортака може се извршити и на имовини друштва ако се односи на обавезе које произилазе из пословања друштва, док у швајцарском праву пресуда против друштва се може извршити на имовини ортака у случају престанка друштва.

¹⁴ ЗОО, чл. 1007. ст.2.

Ова одговорност настаје на основу самог закона, а не као супсидијарно дејство на основу уговора. Нови ортак, лице које касније ступи у друштво а не по његовом оснивању, одговара и за обавезе које су настале пре његовог ступања у друштво.¹⁵ Са облигационоправног становишта оваква правна ситуација би се могла оквалификовати као уговор о приступању дугу.

Могућа је појава суброгације, кад ортак ортакког друштва измире обавезе друштва стиче повериочева потраживања према друштву, са свим споредним гаранцијама испуњења и са свим споредним правима.¹⁶ Уколико се ортак друштва не успе намирити од друштва, има право регреса према осталим ортакима друштва, сразмерно уделима у друштву, при чему ортак друштва који захтева регресну исплату мора да одбије од онога што је платио део који, према изложеном критеријуму, отпада на њега.

Регресном захтеву могу се супроставити сви они приговори што их је у време испуњења обавезе са успехом повериоцу могао супроставити ортак друштва, под условом да је плаћање извршено без знања друштва.

Улози које је ортак дао у својину друштва служе само за намирење обавеза друштва, али и не приватних поверилаца ортака друштва. Удио који на основу улога припада ортаку друштва, који улази у приватну имовину ортака друштва, служи за намирење његових приватних поверилаца само на начин који не би повређивао норме о ступању трећег лица у друштво.

Повериоци друштва и приватни повериоци су у конкуренцији за наплату од ортака друштва, према општим правилима уговорног права. Само у случају престанка друштва или чланског односа, личне обавезе појединих ортака обавезују ортакко друштво, када улог у друштво може служити за намирење повериоца ортака друштва.

Према систему њемачког права који не признаје правни субјективитет овог друштва, одговорност ортака није јемство за друштво, нити одговорност за другог, него непосредна лична одговорност, примарна, неограничена и солидарна. Наш закон такође прихвата овај систем, осим ако са појединим повериоцем није другачије уговорено.

За разлику од ова два, трећи систем, систем супсидијарне одговорности је такав систем где се повериоци друштва могу наплатити из целокупне имовине ортака друштва тек ако су претходно покушали да се намире из имовине друштва. Овај систем усваја француско и словеначко право.

¹⁵ ЗОПД, чл. 77.

¹⁶ ЗОО, чл. 1003.

Располагање уделом трећим лицима

Закон о привредним друштвима регулише овај однос, који ортак ортаког друштва стиче сразмерно свом улогу. Преносом удела тећем лицу преносе се чланска права у друштву које је *intuitu persone*, а заштита интереса постојећих ортака друштва се остварује кроз право прече куповине и кроз давање сагласности на пренос трећем лицу.¹⁷ Ортаци друштва, на начин утврђен оснивачким актом, имају право прече куповине удела ортака који намерава да иступи из друштва, али не могу некоришћењем овог права или ускраћивањем давања сагласности на пренос удела трећем лицу принудно неког ортака задржати у друштву. Са правним режимом продаје удела треба изједначити и поклањање удела трећем лицу, као и замену удела уз промену ортака друштва и евентуално залагање удела у друштву. Природа овог друштва је затвореног типа, па треба водити рачуна да се либералним режимом располагања уделом у овом друштву не наруши његова природа.

ПРЕСТАНАК ОРТАШТВА И ИСТУПАЊЕ ОРТАКА ИЗ ДРУШТВА

Основи престанка својства ортака су следећи: смрт ортака, отварање стечаја над неким од ортака, отказом неког ортака, доношењем одлуке ортака и другим случајевима утврђеним оснивачким актом или уговором ортака друштва.

Смрт ортака или пад ортака под стечај, води редовном престанку ортаког друштва, осим ако се не уговори и наставак рада са наследницима, на начин утврђен уговором. Наследник који не прихвати чланску позицију у друштву, за обавезе друштва одговара по правилима наследног права, а за дугове до висине активе оставиоcheвог наследства.

Принудно иступање из друштва, предвиђено је Законом о привредним друштвима. Принудно иступање постоји кад се остваре неки од оправданих разлога за то: када ортак доводи у опасност постизање циља друштва, трајна инсолвентност, неизвршење уговорених и прописаних обавеза. Одлуку за принудно иступање доноси суд по тужби осталих ортака друштва, само када за то постоје оправдани разлози, који не могу бити објективне природе.

Добровољно иступање. Закон о привредним друштвима предвиђа отказни рок од најмање шест месеци пре истека пословне године за давање писаног отказа и искључује могућност искључења или ограничења права на иступање. Најчешће се начини добровољног иступања предвиђају уговором о ортакком друштву, начини обештећења, као и питања судбине удела ортака који иступа из друштва. Добровољно иступање мора бити бесмислено и

¹⁷ ЗОПД, чл. 78. ст.3.

недвосмислено. Може се догодити у свако доба, па чак и кад би својим иступањем проузроковао штету осталим ортацима. У таквим случајевима дужан је накнадити штету. Отказ се може опозвати, под условима утврђеним уговором о оснивању.

Приликом иступања настају последице везане за имовинска питања које треба решити применом одредаба уговорног права. Уколико ортаци приликом оснивања друштва у уговору нису предвидели начине обештећења ортака приликом искључења или добровољног иступања, примењује се претпоставка да ортаку припада оно што би добио кад би у том часу друштво било ликвидирано, не узимајући у обзир текуће незавршене послове. Најчешће вредност удела ортака који иступа из друштва исплаћују остали ортаци на једнаке делове. Уколико приликом иступања друштво има неке губитке, тај ортак плаћа део за покривање тог губитка сразмерно свом учешћу у њему, ако вредност имовине није довољна да се губици покрију. Кад постоје незавршени послови, ортак који иступа из друштва учествује у добити и губитку из незавршених послова, осим ако оснивачким актом или уговором о оснивању није другачије предвиђено.

ПРЕСТАНАК ОРТАЧКОГ ДРУШТВА

Ортачко друштво може престати по општим и посебним основима. Општи основи за престанак ортачког друштва су:

- спајање, припајање и подела;
- стечај и ликвидација;
- брисање из регистра;

Наведене ставке представљају статусне промене, а поред њих ортачко друштво може престати и по посебним основима.¹⁸ Међу општим основима, посебну пажњу завређују два основа који имају наглашену примену баш код овог друштва: одлука ортака и свођење ортака овог друштва на једног ортака. Посебни основи представљају основе који завређују велику пажњу уговорних страна. Они су везани за његов карактер *intuitu persone*. Ортачко друштво може престати и по основима који би се могли уговорити, који нису посебно регулисани законом јер би у том случају представљали судску одлуку.

Ортачко друштво ортаци могу продужити прећутно, и то онда кад је основано на одређено време или за испуњење одређеног циља, па протеком тог

¹⁸ Врбанић, нав дјело.

времена настави да послује.у том случају се сматра да је ортачко друштво основано на неодређено време вољом ортака.¹⁹

У случају да имамо ортачко друштво са два ортака,поставља се питање шта ће се десити ако један од ортака иступи из друштва на начине које смо већ поменули.Закон о привредним друштвима је регулисао ово питање на следећи начин.Остављање одређеног рока да друштво обезбеди минималан број ортака који је потребан за његово постојање,док у супротном закон прибегава његовој ликвидацији.²⁰ У случају да остане један ортак,ово друштво се може трансформисати у акционарско друштво или друштво са ограниченом одговорношћу,а у случају да је ортак физичко лице у предузетника.

У случају да је ортачко друштво основано на одређено време или за испуњење одређеног циља,оно као и сваки други правни субјект може престати након истека тог времена или извршењем тог посла.Ортаци друштва могу одлучити да продуже постојање ортачког друштва на на ново одређено или неодређено време својом једногласном одлуком..Ако време на које се продужава трајање друштва није одређено,сматра се да је извршено продужење трајања на неодређено време.Сматра се да је друштво основано на одређено време и онда кадје уговорено његово трајање до смрти одређеног ортака,а ако и након тога прећутно настави да ради,узима се да је основано на неодређено време.

Ортачко друштво може престати одлуком ортака,када на основу једногласности свих донесу такву одлуку,уколико није начин одлучивања везано за престанак регулисан уговором.

Престанак друштва судском одлуком је један од начина кад постоје оправдани разлози за тужбу неког од ортака друштва.Под оправданим разлозима се подразумевају најчешће они разлози кад неки од ортака друштва повређује своје уговорне и законске дужности које су од утицаја на пословање друштва.Кад није могуће да друштво настави пословање у складу са законом и аутономним актима.

Престанак ортачког друштва уписује се у регистар и објављује ради дејства према трећим лицимаПријаву за упис у регистар престанка ортачког односа подносе преостали ортаци овог друштва овлашћени на заступање.У случају престанка ортачког друштва,пријаву за упис престанка подноси ликвидатор,односно стечајни управник,а у случају престанка судском одлуком онда суд по службеној дужности.

¹⁹ ЗОПД, чл. 81.

²⁰ ОПД, чл. 87.

II КОМАНДИТНО ДРУШТВО

УВОД

Командитно друштво је настало из уговора „коменда“, које је постојало у средњем веку у поморској трговини. Овај уговор се састојао у томе што је једно лице предавало робу трговцу или власнику брода, уз ризик који је ограничен на вредност његовог учешћа у таквом подухвату уз право на део профита из таквог подухвата. То је посебно одговарало оном сталежу који нису тада могли бити трговци (племство, официри, свештеници), па су на овај начин својим средствима могли учествовати у трговачким операцијама. Овај облик друштва због његове природе одговорности познају сва друштва.

„Командитно друштво је друштво које се оснива уговором два или више правних или физичких лица, ради обављања делатности под заједничким пословним именом, од којих најмање једно лице одговара неограничено солидарно за обавезе друштва (комплементар), а ризик најмање једног лица ограничен је на износ уговореног улога (командитор).“²¹ Оно што је суштинско у овом друштву је то да је командитор заинтересован за дивиденду из уложеног капитала али и не за управљање друштвом док је комплементар заинтересован за улог командитора и за властито управљање друштвом.

Према концепцији француског права командитно друштво представља правно лице, што прихвата и наш Закон о привредним друштвима. Правни статус ово лице стиче уписом у прописани регистар. У правима где се овим лицима не признаје правни субјективитет (њемачко и енглеско право), признаје му се имовинска аутономија, па самим тим може у своје име и за свој рачун преузимати права и обавезе у правном промету. Имовина овог друштва формира се од оснивачких средстава оснивача друштва.

Командитно друштво настаје уписом у регистар. Предвиђено је да пријаву за упис у регистар подноси заступник командитног друштва. Заступници могу бити сви комплементари осим када је то другачије уређено. Пријава садржи податке за комплементара, командитора и назначење њихових улога. При објави регистрованог командитног друштва, не сме се наводити име, односно пословно име командитора, па ни означавање његовог улога. Наводи се податак да друштво има командитора, као и њихов број, јер будући да је регистар јавна исправа и сваком увидом у њега може сазнати све о друштву, командиторима и њиховим улозима. С обзиром да се наводи у пријави, потпуно је оправдано што је изостављено то навођење у објави. Као оправдање за то наводи се и чињеница да је у питању интерес командитора, а не јавни интерес, па се стога

²¹ HGB, пар. 161. ст. 1.

пристанком командитора може уклонити и обавеза за уклањање имена и улога командитора.

Као и ортачко друштво, командитно друштво се мора састојати из најмање два ортака, како због тога што се темељи на уговору, тако и због тога што садржи две категорије ортака, од којих једни одговарају за обавезе друштва и персоналном имовином (комплементари), а други сnose ризик пословања друштва до висине уложених средстава (командитори). Ако у току постојања друштва једно од лица промени статус, из командитора пређе у комплементара и обрнуто, оно више као такво не може опстати. Исти случај је и кад ово друштво спадне на само једног ортака. Када се говори о максималном броју ортака, исти је случај као са ортачким друштвом. По самој природи настанка друштва, као и управљања њиме максималан број ортака не сме бити велики, иако у новије време постоје друштва са великим бројем ортака, у делатностима слободних професија.

Што се тиче својства ортака, Законом о привредним друштвима је одређено да оба лица, и командитор и комплементар могу бити и физичка и правна лица, с тим да ортаци овог друштва могу бити сва правна лица, па и она организована у облику трговачких друштава, као и сва физичка лица без обзира да ли имају пословну способност. У случају да немају пословну способност заступа их законски заступник.

Према различитим теоретичарима, постоје и различите теорије правне природе ових друштава. Према схватањима једних ово друштво представља друштво лица, по другим оно је мешавина друштва лица и друштва капитала, уз признање да је по улози који комплементари имају у друштву више друштво лица. С обзиром да командитори учествују у друштву са одређеним капиталом, а не везују се својом личношћу, лишени су управљања и њихова својства нису битна, мада се сасвим не губе. То се види из чињенице да они сами не могу располагати својим уделима у друштву, према трећим лицима, већ само уз сагласност свих ортака друштва, што је управо карактеристика друштва лица. Својства комплементара су знатно битнија, јер управо командитно друштво настаје као израз персоналних карактеристика и повезаности комплементара.

С обзиром да се ово друштво сматра трговачким друштвом, оно као и свако трговачко друштво представља привредног субјекта који обавља неку привредну делатност, ради стицања добити. Иако се сматра да као и сва друштва и ова могу да обављају било коју привредну делатност, постоје изузеци у облику искључења, која су одређена посебним прописима, што смо већ помињали и код ортачких друштава.

Ово друштво послује под послоним именом, које може бити персонално или неко друго име. Персонално пословно име се састоји из имена

свих, неколицине или једног комплементара. Порад одређеног имена мора стајати назнака друштва „к.д.“²²

Оснивање друштва

Конститутивни акт овог друштва је уговор. Он је уједно једини правни и оснивачки акт овог друштва. У земљама које овом друштву признају правни субјективитет, међу којима је и наш земља, инсистира се обавезно на писаној форми уговора, што није случај са земљама које му не дају правни субјективитет. На томе се инсистира из разлога што се уговор о оснивању овог друштва обавезно прилаже уз пријаву за његову регистрацију. На правну ваљаност овог уговора у нашем праву примењују се у потпуности одредбе Закона о облигационим односима.

Садржај овог уговора одређен је законом:

- означавање физичког или правног лица ортака овог друштва,
- пословно име и седиште друштва,
- означавање врсте и вредности улога сваког ортака,
- означавање делатности.

Порад ових законом битних елемената, оснивачки акт овог друштва може садржати и друге елементе од значаја за друштво и комплементаре, који су по вољи оснивача. У уговору је потребно навести заступнике друштва. У случају да уговор не садржи одредбе о факултативним елементима, онда се примењују правила уговора о ортаклуку, као и општег уговорног права.

Поред овог акта, командитно друштво може имати и посебан уговор, уговор ортака друштва, којим ортаци ближе уређују своје међусобне односе, као и односе са командитним друштвом. Овим уговором се растеређује конститутивни акт непотребног садржаја и не прилаже се регистру. У случају сукоба оснивачког акта и уговора ортака, предност се даје оснивачком акту. Основни разлог је тај што се оснивачким актом уређују односи између командитног друштва и трећих лица, а уговором ортака односу међу ортацима и односи ортака са друштвом.

У уговору о оснивању се одређује начин промене овог уговора, а уколико то није одређено овај уговор се може променити сагласношћу свих ортака друштва, и командитора и комплементара.

Што се тиче улога, већ смо напоменули да се код овог друштва захтева за упис у регистар потврда банке о висини новчаног улога командитора, из чега

²² ЗОПД, чл. 18.

произилази да је и код овог друштва иако законодавац не прописује минимални основни капитал случај да се не може основати без одређене почетне имовине па макар и симболичне.

Као и код ортачког друштва и овде је случај да се улог у ово друштво може састојати из новца, ствари и права изражених у новчаној вредности. Када је улог командитора у питању, њихов улог се не може састојати из будућег рада и пружања услуга друштву, али се може састојати из извршеног рада и услуга друштву, осим ако другачије није одређено оснивачким актом. Такође је могуће прихватити могућност улога комплементарна у раду и услугама друштву.

Ово друштво се оснива само симултаним начином, што представља скуп улога свих ортака друштва који се у целости уносе у имовину друштва до његове регистрације, јер је и његов доказ о томе услов за регистрацију друштва. Овакав начин оснивања може се избећи, ако се приступи начину који садржи две врсте улога. Један од њих је регистровани улог, који је унет у имовину друштва и други је уговорени улог који може бити само већи од регистрованог. Командитор одговара повериоцима друштва солидарно са друштвом и то ограничено до висине улога који није унео у имовину. Ако се командитору врати унети улог, у односу према повериоцима сматра се да улог није враћен, што значи да би командитори према повериоцима одговарали солидарно ограничено, до износа враћеног улога. После уношења улога приступа се одређивању заступника друштва и овлашћењу за упис друштва у регистар.

Права и обавезе ортака друштва

Права и обавезе ортака командитног друштва нису одређене Законом о привредном друштвима, али постоје принципи према којима се права и обавезе одређују. Један од принципа прокламује да се на ово друштво примењују правила о ортачком друштву, само у случају када нема посебних правила. Други принцип прокламује да комплементари у овом друштву имају идентичан статус са статусом ортака у ортачком друштву. Као и код ортачких друштава и овде је заступљена слобода уговарања код одређивања детаљних норми за регулисање ових односа. Закон даље уређује само статус командитора, док на комплементарне овај закон протеже правила ортачког друштва.

Командитори имају иста права и обавезе као комплементари, изузев права и обавеза везаних за управљање друштвом, што је поверено комплементарима. Поред ове разлике постоје и извесна ограничења права командитора у односу на права комплементарна. То су следећа ограничења:

1. Добит се исплаћује командитору само ако је у целости исплатио уговорени улог. Добит се приписује његовом уделу у капиталу друштва све док не

- достигне уговорени износ неунетог улога, после чега се исплаћује командитору.
2. С обзиром да не одговара за обавезе друштва, учествује у губитку до износа свог уговореног улога. При чему се може десити да његов уговорени улог буде утрошен за покриће губитака друштва, односно за намирење обавеза друштва.
 3. Приликом поделе добити друштва, величина улога нече бити једини критеријум за расподелу добити, већ ће се ова расподела вршити по сразмери која одговара приликама. Критеријуми за расподелу добити и учешће у сношењу губитака требају се утврдити уговором оснивању друштва, будући да су законске норме диспозитивне.
 4. Командитор не може тражити исплату добити док је његов удео због губитка смањен, осим кад је у доброј вери примио исплату такве добити и поред губитка друштва које се покрива из добити није дужан да је врати.
 5. Командитор нема сва права надзора над управљањем и вођењем послова друштва која има комплементар. Уколико комплементари ускрате ово право командиторима они га могу остварити судским путем у свако доба године, не само у време подношења годишњих извештаја. За коришћење овог права командитори могу ангажовати рачуновође, ревизоре, пореске саветнике. Оснивачким актом право надзора командитора могло би се проширити, али не и ограничити.

Вођење послова друштва и заступање. Као што смо већ рекли командиторе не терети обавеза вођења и управљања друштвом. Ова функција је поверена свим комплементарима, неколицини или једном од њих, а може је вршити спољно специјализовано лице (менаџер, прокуриста). Ако се гледа са становишта позиције комплементара, обављање функције пословођења може бити уређено на исти начин као у ортачком друштву. Наш Закон о привредним друштвима изричито искључује командитора за вођење послова, док у другим правима постоји могућност да они обављају послове вођења ако то уреду уговором о оснивању друштва.²³ Они су у том случају дужни да се придржавају упуштава комплементара при чему тада имају права и обавезе истих. Поред редовне делатности друштва под којом се подразумева обављање оних послова за које је друштво регистровано, могуће је и обављање ванредних послова, послова који прелазе овај оквир. Управљање такође по правилу не обухвата послове из делатности скупштине, оне послове које обављају комплементари и командитори, уз доношење одлука на начин утврђен оснивачким актом и у складу са природом друштва.

²³ ЗОПД, чл. 100. ст 2.

Располагање уделом друштва

Удео у командитном друштву представља скуп управљачких и имовинских права која припадају ортаку друштва на основу улога у друштво. Постоје две врсте удела, удео у капиталу друштва и удео у чланским правима. Удели у чланским правима командитора и комплементара се битно разликују, због различите природе ортака. Могуће су две врсте преноса удела: пренос удела на трећа лица и пренос удела међу ортацима.

Што се тиче преноса удела на трећа лица, законом о привредним друштвима је предвиђено, да се удели могу преносити на трећа лица само уз сагласност свих комплементара и командитора, ако другачије није уговорено.²⁴ Удео командитора се може преносити слободно, осим ако уговором ортака и оснивачким актом није другачије одређено. За све остало потребно да би се удео пренео на треће лице треба применити правила изложена код ортачког друштва.

Код преноса удела међу ортацима друштва, и комплементарима и командиторима, пренос је у принципу слободан. Код овог преноса постоје извесне разлике од предходно поменутог преноса.

1. Преноси се врше унутар исте или различите категорије ортака.

2. Разлике потичу од тога да ли се преноси врше у целини или делимично.

Располагање унутар исте категорије треба подврћи најстрожим формалностима, јер се мењају позиције у друштву. Најстрожи режим важи код преноса удела у целини сакомплементара на командитора, јер на овај начин комплементар излази из одговорности за обавезе друштва, а командитор стиче статус комплементара.

Екстерни односи друштва и ортака

Заступање друштва. Што се тиче статуса комплементара по питањима заступања у свему је идентичан статусу ортака ортачког друштва. А када је реч о статусу командитора, у теорији и законодавству постоје различита мишљења о томе да ли командитор може заступати ово друштво. Наше право не одбацује могућност да командитор као и свако треће лице, буде заступник друштва, али не као његов орган, већ као прокуриста и пуномоћник.

Одговорност за обавезе друштва. Према Закоу о привредним друштвима комплементари одговарају за обавезе друштва неограничено солидарно (целокупном својом имовином).

²⁴ ЗОПД, чл. 97. и 99.

Када је реч о одговорности командитора, у правима која не захтевају уношење целог уговореног улога у имовину друштва до његове регистрације, командитори одговарају солидарно ограничено до висине не уплаћеног уговореног улога.²⁵

Као што смо већ поменули ни делимично не може ослободити ове одговорности, па чак и евентуални повраћај улога командитору у односу према повериоцима друштва сматра се да није враћен. Уколико је командитор унео цео улог у имовину друштва, онда он само сноси ризик пословања овог друштва до висине свог улога и не одговара више за обавезе друштва. Према Закону о привредним друштвима постоје изузеци од прописаног режима одговорности командитора, кад командитор одговара као и комплементар.

1. Кад пословно име командитног друштва садржи и име командитора, уз његову сагласност, он одговара као и комплементар.
2. Као комплементар одговара и онда када води послове друштва.^{26 27}

Закон о привредним друштвима не регулише одговорност командитора који накнадно приступи основаном друштву. Командитор би практично могао да одговара само до висине уговореног улога од тренутка када је постао ортак тог друштва. Ако командитор постане комплементар, за обавезе друштва настале од тога дана одговара као комплементар, док за раније обавезе не одговара. Ако комплементар постане командитор, његова одговорност за обавезе друштва остаје до објаве промене статуса, од тог тренутка за нове обавезе има позицију командитора.

Престанак друштва

Како и ово лице као и ортак спада у друштва лица, прописана правила која се примењују за престанак ортакског друштва примењују се и на командитна, када је у питању промена статуса комплементара. Законии посебно регуклишу питања везана за промену статуса командитора:

- промену статуса командитора,
- престанак друштва на основу отказа поверилаца,
- промену правне форме.

Промена статуса командитора. Законом о привредним друштвима је предвиђено да смрт командитора или престанак правног лица не доводи до

²⁵ ЗОПД, чл. 90., 96. и 99.

²⁶ ЗОПД, чл. 102.

²⁷ ЗОПД, чл. 180.

престанка командитног друштва. На место командитора долазе његови наследници или правни следбеници, а може се уговором о оснивању утврдити и нешто друго.

Престанак друштва на основу отказа повериоца. Поверилац ортака може дати отказ друштву под условом да је последњих шест месеци безуспешно покушавао принудно извршење на покретној имовини ортака и ако је коначном извршном исправом издејствовао пленидбу и преусмеравање захтева на ликвидацијски удео који би ортак имао у случају престанка друштва. Ова правила се примењују у случају покретања стечајног поступка.

Промена правне форме. Уколико из командитног друштва иступе сви комплементари, а нови не ступе у законом прописаном року, командитно друштво мора променити правну форму у друштво са ограниченом одговорношћу или акционарско друштво, у противном отвара се поступак ликвидације. Ако из друштва иступе сви командитори, а нови не ступе у законом прописаном року, командитно друштво мора променути правну форму у ортакско друштво, у противном се отвара поступак ликвидације. Ове промене се уписују у регистар и објављују у складу са законом.